

Silver Sternfeldt
Hasartmängusõltuvuse Nõustamiskeskus
silver.sternfeldt@15410.ee

15.06.2026 *
Meie 22.06.2026 nr 1.5-1.1/1544-3

Vastus teabepäringule

Lugupeetud Silver Sternfeldt

Pöördusite meie poole e-kirjaga, et saada nõu, kuidas vastata MTÜ Hasarmängusõltuvuse Nõustamise Keskusele tulnud teabepäringule seoses Sotsiaalministeeriumi strateegilise partnerluse projektiga. Vastame e-kirjas toodud küsimustele:

1. Kas HNK-d saab strateegilise partnerluse raames käsitada Avaliku teabe seaduse § 5 mõttes teabevaldajana ning kas meil on sellest tulenevalt kohustus käesolevale pöördumisele vastata?

Ainuüksi toetuse saamine ja "strateegiliseks partneriks" olemine ei tee eraõiguslikust isikust või mittetulundusühingust automaatselt teabevaldajat kogu tema tegevuse ega selle pöördumise mõttes. Küll aga avaliku teabe seaduse (AvTS) § 5 lõike 2 punkti 3 kohaselt laienevad teabevaldaja kohustused eraõiguslikule juriidilisele isikule või füüsilisele isikule ainult ühel tingimusel: kui see isik täidab seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid, sealhulgas osutab haridus-, tervishoiu-, sotsiaal- või muid avalikke teenuseid. Sellisel juhul on isik teabevaldajaks üksnes neid ülesandeid puudutava teabe osas. Lisaks tuleneb § 5 lõike 3 punktist 2, et eraõiguslik isik on teabevaldaja teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest antud vahendite kasutamist.

Seega on ka HNK erandlikult teabe valdajaks teabe osas, mis puudutab otseselt ministeeriumilt saadud toetuse (eelarvevahendite) reaalsel ja tehnilisel kasutamisel. Muu isiku siseinfo, üldise tegevuse või liikmete kohta käiva teabe osas HNK teabevaldaja ei ole. Seetõttu kuivõrd küsija soovib andmeid või dokumente selle kohta, kuidas HNK kasutas ministeeriumilt saadud toetuse rahast, siis on HNK-l AvTS § 5 lg 3 p 2 alusel kohustus sellele vastama (või esitada dokumendid), sest tegu on riigieelarve vahendite kasutamisega.

2. Kui vastamise kohustus on olemas, siis kas tegemist on tervikuna teabenõudega või sisaldab pöördumine ka selgitustaotluse iseloomuga küsimusi?

Teie poole pöördumises sisalduvad nii teabenõude kui ka selgitustaotluse iseloomuga küsimused:

- teabenõudena käsitatavad on küsimused, mis puudutavad konkreetseid andmeid või dokumente;
- selgitustaotluse iseloomuga on küsimused, mis eeldavad õiguslikku hinnangut (nt tegevusloa kohustus, isikuandmete kaitse nõuete tõlgendamine või lobitööga seotud hinnangud).

Pöördumises tood jaguneb oma sisult järgmiselt:

- Punkt 3.1 (omafinantseeringu allikas): selgitustaotlus. Küsitakse selgitust majandusnäitajate ja finantsallikate kohta ning "kuidas oli tagatud, et...". See nõuab uue selgitava teksti ja analüüsi koostamist, mitte olemasoleva dokumendi väljastamist.
- Punkt 3.2 (tegevusluba): osaliselt teabenõue/osaliselt selgitustaotlus. Küsimus „millise tegevusloa alusel või kelle isiku tegevusloa vahendusel...“ on käsitletav teabenõudena, kui küsitakse konkreetset luba või loa numbrit (olemasolev andmetest). Teine pool („miks veebilehel ei ole avaldatud...“) on selgitustaotlus, kuna nõuab põhjendamist ja motiivide selgitamist.
- Punkt 3.3 (määruse täitmine): selgitustaotlus. Küsimus „Kuidas HNK täidab terviseministri määruse... § 3?“ nõuab tegevuspraktika kirjeldamist, analüüsi ja õiguslikku selgitust. See ei ole olemasoleva dokumendi küsimine.
- Punkt 3.4 (andmekaitseametnik): teabenõue (nime osas) ja selgitustaotlus (hariduse osas). Küsimus, kes on andmekaitseametnik, on vastatav olemasoleva teabe (isiku nime) alusel. Küsimus, milline asjakohane haridus tal on, nõuab isikuandmete analüüsimist ja selgitamist (kui ametijuhendit või diplomit otseselt ei küsita).
- Punkt 3.5 (lobism ja hea tava): selgitustaotlus. Küsimus „palume selgitada, kuidas poliitikakujundajatega koostöö rahastamine... vastab Lobistidega suhtlemise hea tava... § 1?“ on puhtakujuline selgitustaotlus ja juriidilise hinnangu/arvamuse küsimine HNK käitumise kohta.

3. Millistele küsimustele peaks HNK teie hinnangul vastama AvTS või muu asjakohase regulatsiooni alusel ning milliste küsimuste puhul ei pruugi vastamiskohustus tekkida?

Nagu esimeses vastuses viidatud, laieneb eraõiguslikule MTÜ-le teabevaldaja kohustus üksnes avalike ülesannete täitmise osas (AvTS § 5 lg 2) ja toetuse (avalike vahendite) kasutamise osas (AvTS § 5 lg 3). Kuna HNK ei ole avaliku võimu organ, puudub tal üldine kohustus vastata märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) alusel selgitustaotlustele (MSVS eraõiguslikule partnerile sellist kohustust automaatselt ei pane, kui lepingus pole kokku lepitud teisiti).

Hindame punkte vastamiskohustuse kontekstis:

- Punkt 3.1 (omafinantseering): Kuna küsimus puudutab riigieelarvelise toetuse andmise tingimuseks olevat omafinantseeringut (mis on otseselt seotud avaliku toetuse saamise seaduslikkusega), on see seotud toetuse kasutamise raamistikuga (AvTS § 5 lg 3). Kuna see on aga esitatud selgitustaotluse vormis, mitte teabenõudena (dokumendi küsimisena), siis rangelt seadusest tulenevalt HNK-l uue selgituse kirjutamise kohustust AvTS-i alusel ei ole. Soovitus on siiski objektiivsuse ja hea maine huvides lühidalt viidata, kuidas omafinantseering on tagatud, kuid pikka aruandlust koostama ei pea.
- Punkt 3.2 ja 3.3 (tegevusload ja tervishoiuteenuse osutamine): Sotsiaalministeeriumi strateegilise partnerluse raames pakub HNK projekti komponendina 1.1 "psühhoterapiat ja psühhosotsiaalset rehabilitatsiooni". Kui tegemist on avaliku vahendi eest osutatava teenusega, on tegemist teenuse osutamise legitiimsuse kontrolliga. Teabenõude osale (tegevusloa number või selle puudumine) tuleb vastata, kuna see puudutab otse toetuse raames osutatava teenuse õiguslikku alust (AvTS § 5 lg 2 ja 3). Selgitavatele küsimustele („miks ei ole avaldatud“, „kuidas täidetakse määrust“) vastamiskohustust ei ole, kuna tegu on selgitustaotlustega.
- Punkt 3.4 (andmekaitseametnik): Andmekaitseametniku määramise kohustus tuleneb isikuandmete kaitse üldmäärusest (GDPR) ja see on asutuse sisekorralduslik ja seadusjärgne kohustus, mitte ministeeriumi toetuse spetsiifiline kasutamine või delegeeritud avalik ülesanne. E-äriregistris andmete avaldamine on seadusjärgne kohustus, mille järelevalvet teeb Andmekaitse Inspeksioon, mitte tavaline teabenõudja. Vastamiskohustus puudub, kuna see info ei puuduta toetuse kasutamist AvTS § 5 lg 3 mõttes.

- Punkt 3.5 (lobism): Tegu on puhtalt arvamuse ja eetilis-õigusliku hinnangu küsimisega (selgitustaotlus). MTÜ-l kui eraõiguslikul isikul puudub kohustus analüüsida teabenõudja jaoks Lobistidega suhtlemise hea tava punkte.

4. Kas Sotsiaalministeeriumil on strateegiliste partnerite jaoks olemas juhiseid või varasemat praktikat sarnaste pöördumiste menetlemiseks?

Sotsiaalministeeriumil ei ole kehtestatud eraldi juhiseid strateegiliste partnerite jaoks teabenõuete menetlemiseks. Praktikast lähtutakse põhimõttest, et:

- iga strateegiline partner (eraõiguslik isik) hindab talle esitatud pöördumise sisu ja oma vastamiskohustust iseseisvalt, lähtudes avaliku teabe seadusest;
- partner vastab pöördumisele üksnes oma teabevaldaja kohustuse ulatuses ja tema valduses oleva teabe (dokumentide) baasil, mis puudutab riigieelarvelise toetuse kasutamist või talle delegeeritud avalikke ülesandeid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Nele Labi
asekantsler

Maris Mälzer
Maris.Malzer@sm.ee